

09/05/2024 (M)

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

8	0	4	2
---	---	---	---

Exam. Code :

1	1	0	2
---	---	---	---

B.Ed. (General) 2nd Semester
(2054)

UNDERSTANDING THE LEARNER (In all Mediums)
(Same for USOL Candidates of 2nd Sem.)

Paper : F-2.2

Time Allowed : Three Hours]**[Maximum Marks : 40**

- Note :—** (1) There are five Units in the question paper.
 (2) Attempt **ONE** question each from Units-I to IV.
 (3) Unit-V is compulsory.

UNIT-I

1. Define learning and explain its characteristics. 8
2. Explain Pavlov's classical conditioning theory in detail. 8

UNIT-II

3. Discuss Spearman's theory of Intelligence with special reference to its educational implications. 8
4. What do you mean by Creativity ? Being a teacher how can you help the students in fostering creativity ? 8

UNIT-III

5. Explain various methods through which you can assess personality. 8
6. What is the importance of Mental Health ? Which methods can be adopted for the improvement of Mental Health of children ? 8

UNIT-IV

7. What are the ways to identify Educationally Backward Children ? Explain the intervention strategies which can be used for them. 8
8. Calculate the mean, median and mode of the following data :
7, 2, 3, 7, 10, 9, 6, 8, 7, 8, 9, 10, 13, 6 8

UNIT-V

9. Write short notes on the following :
(i) Transfer of learning
(ii) Dimensions of Emotional Intelligence
(iii) Measures of central tendency
(iv) Types of motivation. 4×2=8

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :- (1) प्रश्नपत्र में पाँच यूनिटें हैं।
(2) यूनिट I से IV प्रत्येक में से एक प्रश्न करें।
(3) यूनिट-V अनिवार्य है।

यूनिट-I

1. अधिगम को परिभाषित करें तथा इसकी विशेषताओं की व्याख्या करें। 8
2. पावलोव के क्लासिकल कंडीशनिंग सिद्धांत को विस्तार से समझाइये। 8

यूनिट-II

3. स्पीयरमैन के बुद्धिमत्ता सिद्धांत के साथ उसके शैक्षिक निहितार्थों की विशेष संदर्भों में चर्चा करें। 8
4. रचनात्मकता से आप क्या समझते हैं ? एक शिक्षक होने के नाते आप छात्रों की रचनात्मकता को बढ़ावा देने में कैसे मदद कर सकते हैं ? 8

यूनिट-III

5. विभिन्न तरीकों की व्याख्या करें जिनके माध्यम से आप व्यक्तित्व का आकलन कर सकते हैं। 8
6. मानसिक स्वास्थ्य का क्या महत्व है ? बच्चों के मानसिक स्वास्थ्य में सुधार के लिए कौनसे तरीके अपनाए जा सकते हैं ? 8

यूनिट-IV

7. शैक्षिक रूप से पिछड़े बच्चों की पहचान करने के क्या तरीके हैं ? उन हस्तक्षेप रणनीतियों की व्याख्या करें जिनका उपयोग उनकी पहचान के लिए किया जा सकता है। 8
8. निम्नलिखित डेटा के माध्य, मधिका और मोड की गणना करें :
7, 2, 3, 7, 10, 9, 6, 8, 7, 8, 9, 10, 13, 6 8

यूनिट-V

9. निम्नलिखित पर संक्षिप्त नोट लिखें :
(i) सीखने का स्थानांतरण
(ii) भावनात्मक बुद्धिमत्ता के आयाम
(iii) केन्द्रीय प्रवृत्ति के माप
(iv) प्रेरणा के प्रकार। 4×2=8

(पंजाबी अनुवाद)

- नोट :- (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਯੂਨਿਟਾਂ ਹਨ।
(2) ਯੂਨਿਟ I ਤੋਂ IV ਤੱਕ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
(3) ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 8
2. ਪਾਵਲੋਵ ਦੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਕੰਡੀਸ਼ਨਿੰਗ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ। 8

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਇਸਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਦੇ ਨਾਲ ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਦੀ ਭੂਮੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 8
4. ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਤੁਸੀਂ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ? 8

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ? 8
6. ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ ? ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕੇ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ? 8

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਵਿਦਿਅਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਛੇਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਤਰੀਕੇ ਹਨ ? ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। 8
8. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਡੇਟਾ ਦੇ ਸੰਧਮਾਨ, ਮਾਧਿਯ ਅਤੇ ਮੋਡ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ :
7, 2, 3, 7, 10, 9, 6, 8, 7, 8, 9, 10, 13, 6 8

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
(i) ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਤਬਾਦਲਾ
(ii) ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਮਾਪ
(iii) ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਉਧਾਅ
(iv) ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ। 4×2=8